

Noves presons, fetes per decret

El nou pla director dels serveis penitenciaris de la Generalitat de Catalunya preveu una sèrie de noves presons. El Govern vol construir-ne una a la Segarra, però això ha topat amb una forta oposició dels veïns.

Tot i que Lleida és, amb diferència, la demarcació catalana que suporta un percentatge més elevat de presos per habitant, la Generalitat ha previst construir en terres lleidatanes, concretament a la Segarra, una presó amb capacitat per a 750 reclusos. La decisió ha generat una forta polèmica en aquesta comarca i ha provocat fins i tot divisions entre els dife-

rents alcaldes. La intenció de la Generalitat és construir la presó al nucli de Ferran, al municipi d'Estaràs, al límit entre la Segarra i l'Anoia.

Quan es va conèixer aquest projecte es va generar una forta reacció en contra. S'argumentava que la demarcació de Lleida, amb més de mil presos, suporta una quota de corresponsabilitat penitenciària deu vegades superior a la mitjana catalana. Fonts properes al departament de Justícia han destacat que, tot i que la nova presó s'ubicaria efectivament a la demarcació de Lleida, de fet la localització es troba a cavall amb la de Barcelona. La situació agrada als tècnics de la Generalitat perquè hi ha a prop uns jutjats (els de Cervera) i dues importants vies de comunicació: l'autovia Lleida-Barcelona i l'Eix Transversal. La majoria d'alcaldes de la zona, però, s'hi han mostrat decididament en contra. Argumenten que la ubicació d'un centre d'aquestes característiques a la Segarra perjudicaria els interessos de la zona, sobretot els turístics. Els veïns dels municipis afectats, que han creat una plataforma en contra de la creació del recinte penitenciar, hi

Un pres per cel·la

Les organitzacions que vetllen pel respecte dels drets humans a les presons, així com els col·lectius de defensa dels presos, denuncien des de fa anys que el problema de manca de places a les presons s'està solucionant a base de posar més interns a cada cel·la. En concret, en algunes presons hi ha entre quatre i sis interns en un espai que no supera els 12 metres quadrats, mentre que el reglament penitenciar estableix que només hi hauria d'haver un sol pres en cada cel·la. El nou pla director d'equipaments penitenciaris fa esment d'aquesta situació, així com de les crítiques que el síndic de greuges ha fet en els seus informes anuals per demanar que s'intenti posar-hi remei.

veuen també problemes d'inseguretat, tot i que els responsables del departament de Justícia asseguren als ajunta-

ANNA GÀEZ

ments que seria exactament el contrari. Responsables de la Generalitat argumenten a favor de la creació de la presó que aquesta infraestructura crearia mig miler de llocs de feina (més de quatre-cents funcionaris i una seixantena de mossos d'esquadra). També expliquen que els beneficis econòmics que es derivarien d'una instal·lació d'aquestes característiques s'acostarien als 60 milions d'euros anuals.

El coneixement d'aquestes condicions va portar alguns dirigents de CiU a replantejar-se la seva posició davant de la infraestructura i a no descartar-la automàticament. L'alcalde de Cervera, Salvador Bordes, és un dels que es van pronunciar en aquest sentit. El mateix va dir el president de la Diputació de Lleida, Isidre Gavín, que va opinar que l'oferta de la Generalitat era digna de ser estudiada. Però l'oposició veïnal al nou complex ha estat sempre rotunda. Les coses es van radicalitzar definitivament arran d'una reunió del secretari de Serveis Penitenciaris, Albert Batlle, amb els alcaldes de la comarca. Batlle va dir que s'escoltaria el territori, però que la decisió final de la ubicació de la presó corresponia exclusivament a la Generalitat i que, en darrer terme, si calia, s'imposaria per decret. Això va provocar un pronunciament final unànim de tots els alcaldes de CiU de la Segarra en contra del centre

Un pla director per eradicar la saturació

La reforma del codi penal portada a terme per l'anterior govern del PP, amb l'allargament de condemes i el compliment íntegre de penes, ha accelerat, en els darrers quatre anys, el creixement de la població reclusa a tot l'estat espanyol. La conseqüència immediata d'aquest increment la pateixen les presons, que, en gairebé tots els casos, sobrepassen de llarg la seva capacitat. Al País Valencià la saturació dels centres penitenciaris es va corregir lleugerament amb la inauguració, el juliol del 2002, d'una nova presó a Villena (Alt Vinalopó). Tot i així, el problema persisteix i, com assenyalen els experts, la tendència és que de cara als propers anys la situació empitjori considerablement, sobretot a Catalunya, on no s'ha obert cap presó nova des de l'any 1991. La solució per al País Valencià i les Illes és més complexa, ja que, de fet, les presons segueixen en mans del Govern central; al Principat, en canvi, les competències en matèria penitenciària es van transferir ja l'any 1984.

Així, per corregir aquest problema, la Generalitat de Catalunya ha dissenyat un pla director d'equipaments penitenciaris per al període 2004-2010. Segons es desprèn de l'informe en què es detallen les línies bàsiques d'aquest pla, a les presons de Catalunya hi ha actualment 6.000 presos més que el 1984, mentre que el nombre de noves places que s'han creat des d'aquell any amb prou feines arriba a les 3.000. Per fer front a aquest dèficit el projecte de la Generalitat preveu crear 6.500 noves places en un termini de sis anys que, sumades a les existents i excloses les que es suprimiran, donarà lloc a un sistema penitenciari amb una capacitat per 10.500 presos, una xifra que coincideix aproximadament amb la dimensió de la població reclusa que la Generalitat preveu que hi haurà el 2010. Per aconseguir arribar a aquesta capacitat el Govern català planeja aixecar cinc nous centres de règim ordinari i tancat, un d'ells exclusivament per a dones; un de presó preventiva, així com l'establiment de sis centres de règim obert aprofitant, en part, la reconversió de centres ja existents.

Tot i que el Govern català encara no ha fet pública la ubicació de tots els centres, sembla que un s'obrirà a Sant Joan de Vilatorrada i un altre prop de Figueres, que comportarà el tancament del centre que hi ha dins d'aquesta ciutat. Altres tancaments afectaran també les presons de Tarragona i Girona, així com les barcelonines Model, Wad-Ras i la Trinitat, que seran convertides en centres oberts. La presó de dones s'obrirà a Sant Llorenç d'Hortons (Alt Penedès), prop de la de Can Brians.

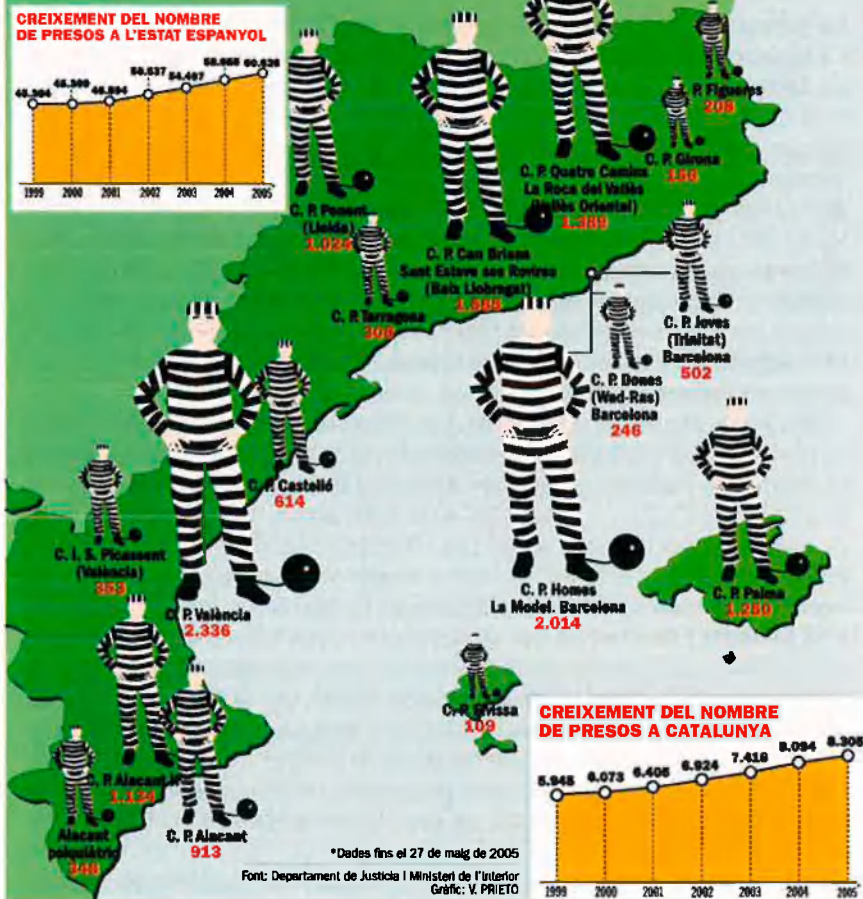
A banda de la construcció de noves presons, el pla director d'equipaments penitenciaris preveu tota una sèrie de mesures destinades a millorar la qualitat de vida dels presos. Així, el Govern pretén mantenir la capacitat dels centres dins d'uns límits que permetin fer-ne una bona gestió, sobretot per facilitar la reinserció; uns límits que, pel que fa als centres de règim ordinari, s'han fixat en un màxim de 750 places. El pla també preveu que el sistema penitenciari arribi a la totalitat del territori, de manera que aquelles zones més poblades disposin de centres penitenciaris. En aquest sentit, els criteris que els nous centres penitenciaris haurien de complir són, segons aquest pla director, una bona comunicació que faciliti l'accés al lloc on se situen els jutjats, així com la visita dels familiars i una situació propera a nuclis urbans per tal de satisfer les necessitats de subministrament que tenen les presons.

Xevi Camprubí

La possibilitat d'imposar la presó de la Segarra per decret ha causat problemes al tripartit que governa la Generalitat

Les presons dels Països Catalans

Nombre de presos el 2004.

Promeses incomplertes

Després de gairebé dos anys de polèmiques, la construcció d'una presó a Albocàsser (Alt Maestrat) està cada dia més a prop. Ni les promeses electorals del PSOE, que es va comprometre a retirar el projecte si guanyava les eleccions, ni les pressions de la plataforma No a la presó del Maestrat han servit per a canviar les coses.

Mentre el ministre Sevilla, autor de les promeses ara oblidades, insisteix a dir que el PSOE "no és partidari de la ubicació de la presó d'Albocàsser" però reconeix que "és molt difícil fer marxa enrere", la directora general d'Institucions Penitenciàries, Mercedes Gallizo, ja té data per a la finalització de les obres. De fet, l'Ajuntament acaba d'atorgar la llicència d'obres per a efectuar els moviments de terres en els terrenys del futur centre penitenciar. Uns treballs que podrien començar ja aquest estiu.

El projecte de construcció de la presó, que es va destapar l'estiu de 2003, ha provocat una agra polèmica a la comarca, segurament la més crua que s'ha viscut en els darrers anys, amb acusacions, enfrontaments i fins i tot amenaces personals entre els partidaris i detractors del projecte. De moment, els regidors socialistes del municipi mantenen la promesa de dimitir en cas que la presó finalment es construeixi. I el fet és que ja deuen tenir la maleta amañada perquè a hores d'ara, pràcticament ningú no dubta que la presó acabarà sent una realitat. I a més, no gaire llunyana. Les darreres previsions apunten que entre el darrer trimestre de 2007 i el primer de 2008 la presó podria estar totalment equipada. **R. M.**

penitenciar i un enduriment de la posició de la plataforma antipresó, que va acusar els alcaldes de ser massa tous. Salvador Bordes, paer en cap de Cervera, es va negar fins i tot a firmar un manifest de la plataforma per aquestes acusacions, però posteriorment va acceptar les excuses de l'agrupació veïnal. Sigui com sigui, la possibilitat d'imposar la presó per decret ha causat problemes també al tripartit que governa la Generalitat. ERC s'ha mostrat en contra de l'actuació del departament de Justícia en diverses mocions a la Diputació, la Paeria de Lleida i la de Cervera, i el delegat del Govern a Lleida, Jaume Gilabert, ha dit que no creu que la presó s'acabi imposant per decret. Els alcaldes convergents de la Segarra han acusat el municipi d'Estaràs de mantenir negociacions amb el departament de Justícia d'esquena a la comarca, però l'alcalde d'aquest poble ho ha negat rotundament i el seu consistori ha celebrat un ple en què ha mostrat el seu rebuig unànime a la presó.

Els alcaldes estan dividits. La divisió dels alcaldes durant aquest procés ha estat constant. El de Pujalt, a l'A-

F. Marc Alvaro

Moncada i el silenci

La mort de l'escriptor Jesús Moncada ens il·lumina sobre el valor del silenci en una societat que prima el soroll. El de Mequinensa va elaborar una obra excel·lent i va aplicar a la seva figura pública una austeritat gestual i discursiva radical. No va jugar al "factor fama" en cap de les seves variants, fins al punt que no va voler entrar tampoc en el món de les col·laboracions periodístiques a premsa o ràdio, una faceta complementària molt habitual entre la majoria de literats. Moncada va centrar-se en la construcció obstinada d'una literatura poderosa que reclamava totes les seves energies. A ella va lliurar-se com ho faria un monjo d'un orde antic.

Em fascina la vida del Moncada civil en el silenci volgut, lluny de l'aparador mediàtic. I em fascina encara més pel fet que no comportava cap mena d'impostura marginal o postaleta de maleït. Moncada senzillament escrivia i no volia que l'atabalessin amb allò que ell considerava lluny de la seva dedicació i vocació. El silenci i la discreció civil dins les quals Moncada va anar construint la seva

enorme veu literària resultaven estranyes en aquesta era de permanent i exagerada representació. L'excel·lència de la seva obra i el seu prestigi no tenen res a veure amb la societat de l'espectacle, ni amb cap concessió al simulacre. Tampoc em va semblar mai que Moncada fos un autor massa preocupat per donar voltes als conceptes de prestigi, excel·lència o cultura. Ell no va teoritzar la qualitat, va demostrar-la. Aquesta és la seva força.

Moncada va apostar per mantenir-se en una vida que no paga peatge a la fama. Res de faramalles. Aquesta autenticitat va blindar la seva narrativa a les modes i a les presses, va contribuir també a fer-la original i universal, va donar-li la duresa del pedrís polit, i un pes que es pot notar en cada una de les seves pàgines. Per assolir aquest destí, Moncada va posar-se en la posició de l'estranger respecte allò que anomenem l'actualitat. No va voler disfressar-se d'intel·lectual mediàtic que opina i dicta el seu criteri. Estava massa ocupat creant el seu món, tan ric i precís.

Quants creadors avui beuen d'aquest silenci fonamental? Tal vegada aquesta màscara borrosa del Moncada públic era una manera subtil de denunciar la banalitat i el volerany de la informació per sobre del coneixement. Hi ha un cansament i un exhauriment evident entre aquells creadors que queden presoners de les coses del dia, del present, de la darrera ganyota. Si el creador no edifica un temps propi, que s'alliberi del ritme del diable, què ens pot donar? Moncada, valent enmig del caos, va saber extreure i conservar el gel pur que ens refibra.

DOMEN C. LLIBERT

noia, ha acusat el de Cervera d'afavorir la creació de la presó perquè no es feia a la capital de la Segarra i, en canvi, aquesta ciutat se'n beneficiaria econòmicament, unes acusacions que ha negat l'alcalde de Cervera, que ha assegurat que l'únic que ell ha dit és que la proposta de la Generalitat no es pot desestimar sense estudiar-la abans. Això abans de la visita de Batlle en què va dir que la presó es podia imposar; a partir d'aquesta visita, Bordes s'ha pronunciat clarament en contra.

Sigui com sigui, la reacció de la comarca de la Segarra davant dels plans de la Generalitat ha complicat la solució d'un dels problemes més greus que, segons el Govern tripartit, s'ha heretat des dels temps de Convergència i Unió. A Catalunya no s'ha fet cap presó en els últims tretze anys i aquesta és una de les deficiències més grans de l'administració catalana, ja que el nombre de reclusos augmenta una mitjana de 800 cada any. Tots els recintes penitenciaris estan saturats, com és el cas del de Lleida, que té una capacitat ideal de 600 interns i n'acull el doble.

Anna Sàez